

ЕЛКА МИРЧЕВА

Германов сборник *от 1358/1359 г.*

ИЗСЛЕДВАНЕ
И ИЗДАНИЕ НА ТЕКСТА

ИЗДАТЕЛСТВО „ВАЛЕНТИН ТРАЯНОВ“
СОФИЯ • 2006

Принципи на предаване на текста

1. Текстът се възпроизвежда страница по страница и ред по ред.

2. Липсващ текст не се възстановява по други ръкописи.

3. В колонка в лявото поле се посочват номерата на редовете: 1–5–10–15.

4. Текстът на Герм. представлява *scriptio continua*. В изданието интервал отбелязва въведените словни граници.

5. За улеснение на читателите всяко слово се дава със самостоятелно заглавие и с поредния си номер, с който е включено в ръкописа.

6. Двата вида лигатурно „у“, т.нар. ук – ū, ŷ се предават с ŷ.

7. Двата вида ижица – ſ, v се предават с v.

8. Лигатурите се развързват.

9. Грешки и пропуски в текста се отбелязват с (!).

10. Запазена е пунктуацията на текста.

11. Не се въвеждат главни букви. Отбелязаните в текста главни букви са на писача на ръкописа.

12. Сложната система от надредни знаци е описана в раздела „Графико-фонетични особености“. От използваните надредни знаци в ръкописа се запазват само титлите и паерчикът.

13. Всички знаци за изпуснатата ерова гласна се предават с '.

14. Всички видове титли се предават с [—].

15. Всички буквени титли се предават с [^].

Заб. Герм. се издава по микрофилма на ръкописа, направен през 60-те години на XX в. С възможностите на тогавашната техника. На места недоброто качество на филма създава проблеми при разчитането на текста.

- 1 $\widehat{\chi\alpha}$. и ѿпоущеніе грѣховъ. к непа-
матіе злѣ. вѣсн сѣгласно рѣшѣше
са. творѣахѣ за нѣ мѣтвѣ. и бы
радость велна братиѣ сѣ црѣмъ.
5 о прѣставенныхъ, бываемыхъ
аплѣомъ ѿомѣ. на мѣстѣ. нде-
же положено бы тѣло его. вѣ сла-
вѣ гдѣ нашего ісѣ $\widehat{\chi\alpha}$. коупно сѣ
щемъ, и сѣ стѣмъ дѣхомъ. ни-
10 нѣ, и прісно, и вѣ вѣкы вѣкомъ.

Слово №8

ЖИТИЕ И СКАЗАНИЕ ЗА ЧУДЕСАТА
НА СВЕТА ПАРАСКЕВА

$\widehat{мѣца}$ $\widehat{октаврѣ}$.дѣ. днѣ.

житіе и чудеса. стѣх прѣпѣ-
бныхъ, параскеви. блгѣви ѿ.

Нже по добродѣтели пожнвшимъ

- 15 житіе и сказаніе. всѣмъ ѿбо
на бо'лшеє слышаніе. поощренны
похвалныѣ бываѣтъ. ѿбаѣе
онѣмъ неже снхъ. нхже блгѣлю-
безно є. елико житіе по бгѣ.

49a

- 1 НГО Х^сѦО РЕКЖ. Н БРѢМА ЛЕГЪКОЕ ЛЮ-
 БАТЪ, Н НА РАМѢ ВЪСПРІЄМАТЪ.
 НАВЫКШЕ СЕБЕ ПРИКАСАТИ. Н НА БН-
 А ПОДВНЗАТИ СѦ ПОВѢЛѢННА. Н ПО
 5 ЛѢПОТѢ НАУННАЖ. ДА НЕ НЗРАДНА
 ДѢАННА, Н БѢ РАДН ПОДВНЗАННА.
 Н. БЕЗ НАПИСАННА ВСТАВНТИ. Н
 ЛѢТОУ ПРѢХОЖДЕНІЄМЪ, ПОМРА-
 УѢТИ СѦ Н ЗАБЫВАТИ СѦ. НЖ ПН-
 10 САТИ С^сН Н ДОБРѢ ВѢДѢТИ. Н ВѢДО-
 МЫЖ ЛОБ'ЗАТИ. Н ЛОБЗАНЫ ВЪ
 СКРНЖАЛЕХЪ СР^сЦЪ НАШНХЪ НАЩА-
 ТИ. ЛЮБАТЪ БО ЗѢЛО СЖЩНН W КО-
 МЗАЮБО. ЛЮБЕЗНО ЖНЕЖТЪ. ВЪ
 15 ТОМЪ Н ВСѦ ПОДВНЗАТИ. Н УТО
 ДОБРЫМЪ БЖДЕТЪ. АН ПРѢПО-
 БНЫЖ М^тРѢ НАШЖ ПАРАСКЕ-
 ВН. Н ВЪНСТННЖ ДШЕПОЛЕЗНАГО

- 1 Н СПН^ѸГО МЛЗУ^ѸНИЕМЪ ПР^ѸМННЕМ,
 НЖ Н ПР^ѸВЕЛНЄ. ЦР^ѸКОВНОЄ УСНОВАНІЄ
 УТЗЦІЄТНМЪ. Н ПРАВОВ^ѸР^ѸНЫ ОУШІ
 ПОГЛОУШАТН СТВОРНМЪ. АЦЕ НЕ СЛОВЕ-
 5 СЫ УТ^ѸНЫМН СНЖ. НСПОВ^ѸЕМЪ НСПРА-
 ВЛЕННА. ДА ЛЮБОВНЖ МНІМ' СЯ ДОБРА.
 Н ПО СНА^Ѹ ПΟХВАЛНТН Л^ѸУЫША. ВЪ-
 СКОР^ѸѢ НА СКАЗАНИЕ ПРНД^ѸЕМЪ. НН
 У^ѸЫСТВО ОСТАВЛЗШЄ. НН ПАКЫ РО-
 10 ДНТЕЛ^Ѹ. У ННХЖЕ БГ^ѸОУГОДНОЄ ЖІ-
 ТНЄ СТАЖАЛА. ТА БО ДНВНАА Н СТ^ѸА-
 А ЖЕНА. Н БГ^ѸООБРЖУЕНА. У М^ѸЕСТА
 БЫ ВЪ ПРЗВ^ѸѢ. ВЪ ФРАКН ПРНЛЕЖЖ-
 ЦЮУ. ІЕПІВАТЕ НАРНЦАЄМО. БЛГО-
 15 В^ѸРНА РОДНТЕЛ^Ѹ УБГ^ѸАТН. ПАУЄ
 Н УЫСТНА, Н БЛГОРОДНА. ПО НРА-
 ВОУ ПРОПОВ^ѸДАНА. НН УН-
 СЛОУ БГ^ѸАТН НЫ УБЛА-
 СТЬ НМАЦА.

50a

- 1 нн пакы ницѣтамн н скрѣбн стрѣжѣ-
 ца. потомъ же сѣврѣшенне вѣзра-
 стоу достигшоу. н помысль оу-
 тврѣжѣши. н рѣвновавши жити-
 5 є аплѣско. н ѡгню видѣнїемъ.
 снмъ образомъ себе раждаеши.
 ѡлжѣет сѧ ѡчѣства. н рода н
 дружныи ѡмѣтает сѧ. далече
 ѡ житенскѣ матежи н пѣчѣли.
 10 н добродѣтелямн себе вѣперн-
 вши. пѣста мѣста прїемлетъ.
 въ нѣже ѡбо лѣта не мала побывши.
 н безмально бо жити полюби.
 житиє рѣци вѣстниѣ. маломъ
 15 чнмъ агглицѣ полнено. радо-
 вавше сѧ паче. веселѣше сѧ дѣшеѣ.
 оукрѣплѣше сѧ дѣхомъ. вѣ поце-
 ни н вѣ бдѣни тѣло ѡдрѣжѣѣши
 н что ѡбо многа глати. всѣ бесплз-
 20 тна бѣше. н не бѣ видѣти в неи
 ни їастїє, ни пнво. нѣ пица бѣше
 єи н брашно. слззы н непрѣстѣ-

- 1 цна мѣтва. тако все проуе житне
 свое. въ тои странѣ добродѣтѣ-
 лми просвѣтивши сѧ. доблестѣ-
 вна прѣбывши, и оумъ еи. и ѱовъ-
 5 ство себѣ възмѣшена и сѣвѣкоу-
 плена. и присно горѣ бывающа.
 и прѣвыше възносима. и неди-
 но ѿ земны тѣло прилѣпѣти сѧ,
 ни мала створи. иже всѣ рещи дѣтѣ-
 10 л'ми. исправлена. облекучѣюща.
 прѣвыше всѧ къ боу, възпернвшѣ-
 ж сѧ сѣдѣа. иже ѿ доброе стажа-
 нне, добродѣтели словесемъ.
 желателѧ веселаща. не тѣкмо
 15 въ бѣдѣщаго вѣка мѣзды да-
 жт' сѧ. иже и въ се житне прѣбыва-
 щинѣ славныѣ сѣдѣваетъ. иа-
 коже и моего хѣ не вѣстѣ. просвѣ-
 щеноѣ добротоѣ дѣтел'ми. дѣ-
 20 тѣль проповѣдавшиа. ливнихъ
 проповѣданѣа. такожде та. ѿ-
 стры и жестоки пѣтъ добрѣ шество-

51a

- 1 ВЪВША. И СВОЕ ПРѢСТАВЛЕНІЕ ОУВѢ-
 ДѢВ'ШИ. ^ТѠХОДНТЪ ^ТѠ ПОУСТЫНА.
 И ПРИХОДНТЪ ВЪ ЦР̄НГРДЪ. И ВЪ
 МАЛѢ ВЪ СТЫ ЦР̄КВАХЪ ПРѢБЫВА-
 5 ЕТЪ. АБІЕ ѠТЖДОУ ^ТѠХОДНТЪ.
 И ВЪ БЛИЖНАЖ ВЕСЬ ^ТѠУЬСТВА СВОЕ-
 ГО ВЪСЕЛѢЕТ СЯ. КАЛHКРАТІА, ^ТѠ
 СЖДѢ НАРНЦАЕМЖА. И ТОУ ЖНТИ-
 Ю КОНЕЦЪ ПРИЕМЛЕТЪ. И ^ТѠСЖДОУ
 10 ПРѢХОДНТЪ ІАКОЖЕ БЪ ЕН ПОВЕЛѢ.
 НЖ И СЕ ТВОЕИ БЛ̄ТН НЕБНЫИ ЦР̄Ю.
 НБО НЕ ВЪСХОТѢ ІАЖЕ К ТЕБѢ ЛЮБО-
 ВЬ, РАЖДЕЖЕНА БЛ̄ЖНЫЖ. НЕВѢ-
 ДОМЖ УЛВКОМЪ БЫТИ. И НЕ ТЪ-
 15 КМО СЖ СЪ НБНЫИМН СЛАМН ПРО-
 СЛАВНТИ СЯ. НЖ ІАКОЖЕ НБНЫМЪ
 ІАКО НБНЖЖ НАСЛѢДНТИ СЯ СЪТВО-
 РН. ТАКО НННѢ И ЗЕМНЫМЪ, СЖ О-
 ШЕДШЖЖ. СЛАВНЫЖ БЫТИ Н-
 20 ЗВОЛНЛЪ ЕСИ. ІАКО ДА ВСѢ-
 КОГО УЛВКА, ПОУУА
 НА ТВОА УЮДЕСА.

- 1 ревнителя сѣхъ сѣтворнши. добръѣ ѿбо
 дѣдѣ глѣ. да възвѣлѣнтъ сѣ срѣце нескѣ-
 цѣ глѣ. възвышите глѣ и оукрѣпите сѣ.
 помѣнѣте ѿюдеса его ѿже створи.
- 5 нѣ сладость ми сѣ мнѣтъ. и скоро-
 сти достоинно. прѣпѣвѣнѣи параске-
 ви нашеи житіе. сѣвыше прѣпи-
 сати. и по томѣже намъ възсѣко-
 моу доброу явленію. и въразѣ
- 10 прѣвомоу прѣдложити. ѿкоже
 ннѣ за блжнѣа ѿѣство. въз
 калнкратнѣхъ прѣде рекѣ. и сто-
 е и прѣмнрѣноѣ, сконѣтити ѿвѣдѣ
 прѣставленіе. въз невѣдомо ѣ-
- 15 теро мѣсто дѣхѣмѣ. бѣоу дѣхѣ прѣ-
 дѣ. и вравіо прѣхѣтова. и кѣ нѣе-
 сномоу женнхоу и црѣю, ѿтѣде
 радѣхъ сѣ. ѿко да сѣ ннѣ възѣно
 цртѣѣѣтъ. вравнѣмѣ бо
- 20 ннѣ, и мѣздамѣ прѣ-

52a

- 1 жтне. добръ вѣдѣ таково прѣста-
 веніе, а не сѣмрѣть. прѣѣтѣе же н
 прѣстѣе, н прѣпѣбное тѣло еж. бе-
 сѣ ѣтн ѣтне, н безъ вѣстн лежаше.
- 5 нж н безъ всѣкож красоты. не смрѣ-
 да днн многы. агглѣ бо гнѣ бѣше
 оствнѣж е. н дхѣ бжнн на немѣ вз-
 зношадше сѣ. н се ѡ бжнеж славы
 прославѣжщомѣ вѣрож любѣщн
- 10 егѣ. іако не тако іако ннѣмѣ пра-
 ведннкомѣ тѣло іавлено створѣн.
 нж бо велнкѣ н днвнѣ нзрѣднѣ ѣю-
 десехѣ. корабннкѣ етерѣ вел'мн
 бола. н по пжтн томѣ прѣхода. го-
- 15 р'ше же недѣгомѣ нзнемогы. іако
 да н ѣрѣземѣ нстоѣннкѣ, сѣмоѣ тѣ-
 лѣ бытн. слѣѣ сѣ емоѣ сѣмрѣть вѣ
 томѣ пжтн. н еце же тѣло егѣ, гор'-
 шнн смрадѣ нпоѣцаж по кон'ѣн-
- 20 нѣ егѣ. н толнко. іако да ннедн-
 номѣ ѡ пжтннкѣ. оѣже к томѣ

- 1 ПЖТІ СМѢТІ ХОДНТІ. НЖ ПО
 ДАЛНН ЕГО ПРѢХОДНТН. Н НОЗДРН
 СВОЖ ЗАТЫКАТН. ТРОУПА РАДН WНО-
 го, ПРѢМНОГАГО СМРАДА. Н ТАКО
 5 ПРѢБЫВАЖЦАГО ВЪ ТОМЪ РАСПЖ-
 ТНН. ВЪ СТЬПѢ ЗАТВОР'НИКА. ПРѢ-
 МНОГО СНЕ ТОЛНКОУ СМРЪДАЩОУ НЕ
 ОСТАВНТН. НЖ ПАЧЕ ЕЛНКЪ СЕМОУ
 ПОДВНЗАТІ ПОМЫСЛЪ. ПОНЖДЕ-
 10 НЪ БЫ^ѐ НС КЕЛІЖ НЗЫТН. Н ТРОУПА
 ГЛЖБОУЕ ВЪ ЗЕМН ПОГРЕСТН. ІАКО
 ДА ВОНА НЗЪ ГЛЖБИНЫ НЕ НСХО^ѣДА.
 ЧТО ЖЕ ЪБО БЖНІА ВОЛѢ, ПРѢПРАДЕТЪ
 МЫСЛЬ МЖЖА. Н ВЕЛІКО Н СТРАШНО
 15 ЖНВЖЦІН^ѣ ОКРѢТЪ. ПОСЛА ПРѢЦЕ-
 НІЕ. АЦЕ ТРОУПЪ СЪН ВЪ МѢСТО
 СЕ НЕ РАСКОПАВШЕ ПОГРЕБЕТЕ. НЖЕ
 СТВОРН. Н АВІЕ ПОСЛОУШАВШЕ ВЪСІ,
 Н W^ѣ ПЖТѢ ТРОУПЪ ВЪЗЕМ'ШЕ. ДА-
 20 ЛЕЧЕ W^ѣ СТЫЖ ТѢЛА ПОГРЕБОШЖ.
 ТѢЛО ЖЕ ТОЖ СТОЕ, ЦѢЛО ВНДѢВШЕ.

53a

- 1 самоѸкрѣплєно. сѣврѣшено здрѣ-
 во. днвншѣ сѧ. Ѡ сего мало разоу-
 мѣвшє. ꙗко аще сѣто бѣше тѣло.
 н пакы помышленіємъ распрѣни
 5 оу вола прѣмѣнѣжцє. ꙗко аще
 би было сѣто. бѣ Ѡкрыл' би чюдєсы.
 н вѣ томъждє мѣстѣ пакы вєта-
 вншѣ быти сѣтыѣ тѣло. ждѣ тоу.
 ндеже н вонѧщєє ѡно тѣло. погре-
 10 бошѣ. н тако Ѡ мѣста ѡтндошѣ.
 н кѣждо Ѡ, вѣ своѣ дома приндошѣ.
 потомъ два днн прѣндѣж. ієтерѣ
 Ѡ нн, нменємъ геѡргн. сѣномъ Ѹ-
 дрѣжанъ бѣ. вндѣ снѣ, тако. чю-
 15 дно н оужасно. црѣцѣ етерѣ. сѣда-
 цѣ на прѣстолѣ позлащенѣ. н чю-
 новє мѣжнн. сѧжца лнца Ѡ паучє
 сѧнца. прѣстожцє сѣдѣ н ѡвѣ-
 дѣ. ѡвн бо Ѡ нн скѣптры свѣ-
 20 тлы рѣкама дрѣжжцє. ннн
 же мєѧ. ꙗже вндѣ дѣіє стра-

- 1 ХОМЪ МНОГОМЪ ѠБДРЪЖАНЪ БЫ.
 ПО ЗЕМН ННЦЪ ПАДЕ. ЕДННЪ ЖЕ Ѡ МЖ-
 ЖНН ѠНѢХЪ. ВНДѢНІЕМЪ СВѢТЕЛЪ.
 ЗРѢНІЕМЪ СТРАШЕНЪ. ПРИКОСНЖ-
 5 ВЪ РЖКЖ ЕМОУ Ѡ ЗЕМА ВЪЗЪВНЖЕ.
 Н ДБНЕ ГЛА СЛЫШАШЕ НОВЪ. УЛВУЕ
 НЕ БОИШН ЛН ЛН (!) СА БА. НЕ ОУСТРАША-
 ЕШН ЛН СА ВѢУНЫЖ МЖКЫ. НЕ РА-
 ЗОУМѢЕШН ЛН ІАКО ТѢЛО СТѠ Ё. Н КА-
 10 КО СМРЪДАЩЕЕ СЕ Н ГННЛО. СЪ СНМЪ
 ТѢЛОМЪ БЖНЖ РАБЫ ПАРАСКЕВН ПО-
 ГРЕБОСТЕ. НЖ НДН НННѢ ВЪСѢМЪ
 ВЪСКОРѢ ПОВѢЖЪ ПРОУІНМЪ. ДА Ѡ
 ТОЛНКА СМРАДА НЗБАВАТЪ МА. А-
 15 ЦЕ ЛН СЕ НЕ СТВОРНШН. ВЪНСТННЖ
 ОУВѢЖДЪ. ІАКО ВѢѢ БЪ. ВСЕ ВРѢМЕ-
 ННОЕ ЖНТНЄ. БГОСЛАН'НЫМЪ ПОПА-
 ЛНТЪ ѠГНЕМЪ. Н ДЪЪ БО Ѡ УЛВКЪ
 ЕСЪМЪ. Н ѠУННА МН Ё ЕПНВАТЕ.
 20 ѠУѢСТВО ЖЕ Н РОДНТЕЛѢ, ЛЮБОВІ-
 Ж БЖНЄЖ ѠСТАВН. ВТОРОЕ ѠУѢ-

54a

1 стѡ нѣмѣ поустына. н бѣ единого
 ѡца прѣзѣа. е҃гоже повелѣннѣмъ
 пакы вѣзвращѣши сѧ зде, жити-
 е скончѣхъ. се же е҃тера жена е҃фн-
 5 мна нменѣмъ. правомъ ѣтѣа. дѣ-
 лнѣмъ добра. н та вѣ сѣнѣ вн-
 дѣвшн. женѣ е҃терѣ свѣтаѣ. ꙗ-
 ко свѣтъ на вѣздѡухъ оутѣрѣ-
 жденѣ. н глагола оужасенъ поуща-
 10 жѣши. аще не тѣло глаголю, прѣпо-
 бнѣн нашѣн вѣ цр҃кви погребе-
 те. то ни ѣюдесѣ емѣ не прннме-
 те. н ꙗже тогда ѡба вѣ е҃дннѣ
 ноцѣ вндѣста. в҃негда пробѣди-
 15 ста сѧ всѣ рѣста. н ꙗже слыша-
 ста, всѣмъ вѣзвѣстнѣста. н вѣ-
 си ѣбо сѣ свѣщамн свѣтлымн.
 ндеже тѣло лежаще шедше.
 вѣ немже лежашѣ мѣстѣ нзе-
 20 мше. вѣ новѣ гробѣ положи-
 шѣ. н вѣ великѣа н сѣборнѣ-

- 1 ꙗ црѣкве х^{оу} ап^ломъ погребошъ.
 надеже и бѣснѣице сѧ мнози, нецѣ-
 ленна полѣишъ. оумма слѣпи
 сѣице. слатко се всѣмъ свѣтъ вн-
 5 дѣти сп^лбншъ сѧ. ннн рѣцѣ.
 друзи же нозѣ. и множество на-
 рода людемъ. разлнчнымъ стра-
 стымъ страждѣице, нецѣленн-
 а ѣлоуишъ. нѣ и жена етера стра-
 10 ны тоѣ, немоцна. и зѣло зама-
 торѣвшн. не вѣроуѣици юде-
 сѣмъ. и абіе рѣцѣ и нозѣ не вла-
 даци ѣтна. нѣ не снѣ тако
 прѣп^лбнаа вставн. нѣ вндѣ-
 15 вши женѣ пакы по^лбнѣ вѣрѣ
 възпрнѣмшн. и тоуѣниа многа
 слззнаго, ѡ оумю непоуѣици-
 ци. рыдаѣицѣ сѧ горцѣ. и гла-
 сомъ велнѣмъ вѣпнѣицѣ.

55a

- 1 ПОМЛѠУН МА РАБО БЖНА. Н НБНААГО
 ГЛАСА СЛЫШАШЕ. ЗДРАВА БЫВШИ ЖЕ-
 НО. Н К ТОМОУ ЖЕ НЕ НЕ (!) ВѢРОУН БЖНЕМЪ
 УЮДЕСЕМЪ. Н АБНЕ ГЛАСОМЪ Н ЗДРА-
 5 ВНЕ ПОСЛАДѸШЕ. Н ЗДРАВНЮ ДН-
 ВЛѢШЕ СѦ. Н ДНВЛЕННОУ ТРЕПЕТО-
 МЪ СЪДРЪЖАШЕ СѦ. ТАКО ВѢСТЪ
 УБѢТН ГЪ. НЪЪ ДШЖ ЛЮБАЦНѢ ЕГО.
 ТАКО ПРОСЛАВѢТИ ОУПОВАЖЦН^х
 10 НА НЪ. ТАЦѢМЪ УЮДЕСЕМЪ НЪО-
 БНАНЕ. ТАКОЖ СЛАВОЖ. ТАКОВА-
 МИ ХВАЛАМИ. ТАКОВЫМИ СВѢ-
 ТЛОСТЬМИ, НХЖІЕ (!) БЫТИ ВСѦ НЫ
 УЛОУЧНТИ. БЛѢТНЖ Н ЧЛѢКОЛЮ-
 15 БНЕМЪ. ГѦ НАШЕГО ІСЪ ХѦ. СЪ W-
 ЦѢМЪ, ВЪКОУПѢ. Н СЪ СТѢМЪ
 ДХѠМЪ. СЛАВА, Н ЧѢ, Н ДРЪЖА-
 ВА. ННѢ, Н ПРННО. Н ВЪ ВѢКЫ
 ВѢКОМЪ. АМННЪ.